

Смітюх А.В.,

к.ю.н., доцент кафедри адміністративного і господарського права

Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА ПРОЕКТОМ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ОСНОВНІ ЗАСАДИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

На розгляді Верховної Ради України знаходиться внесений Кабінетом Міністрів України законопроект реєстр. № 3060 «Про основні засади господарської діяльності» від 19 серпня 2008 року (далі за текстом — Проект Закону).

Проект Закону містить 23 статті, але його завдання є дуже амбітними, оскільки він має скасувати ГК України і покликаний замінити його собою, визначивши правові і організаційні засади господарської діяльності і врегулювавши відносини, що виникають між суб'єктами господарювання.

Ці тези присвячені критичному аналізу системи суб'єктів господарської діяльності, представленої у Розділі II Проекту Закону (ст.ст.6-11).

Згідно Проекту Закону до кола суб'єктів господарювання належать фізичні особи, зареєстровані ж суб'єкти підприємництва і юридичні особи, серед яких Проект Закону передбачає унітарні підприємства, об'єднання підприємств, товариства та організації.

Слід зазначити, що положення Розділу II Проекту Закону щодо системи суб'єктів господарської діяльності набиратимуть чинності через п'ять років з дня опублікування Закону (у разі його прийняття).

Цей час надається розробниками Проекту Закону для приведення існуючих суб'єктів господарювання у відповідність до передбаченої Проектом системи.

На нашу думку зазначена система не є прийнятною з підстав, що викладені нижче.

1. Одним із видів установ згідно ст.11 Проекту Закону є «організації, що утримуються за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів», причому їх засновники за визначенням, ж воно передбачене ст.11 Проекту Закону, не беруть участі в управлінні установами.

Утім, це означатиме повну самостійність (у тому числі - майнову, фінансову) деяких бюджетних установ від засновників (державних органів, органів місцевого самоврядування), що не може не призвести до зловживань. Такий підхід є, на нашу думку, неприйнятним - слід або змінити зміст поняття «бюджетна установа», або відмовитися від спроб кваліфікувати як установи організації, що фінансуються з бюджету²⁰.

2. Зміст поняття «товариство» за Проектом Закону (ст.8) є вужчим від змісту поняття «товариство» за ст.83 ЦК України і майже дорівнює змісту поняття

²⁰ Поняття установи, як воно передбачене ч.3 ст.83 ЦК України також містить вказівку на те, що її засновники не беруть участь в управлінні цією особою, але не дозволяє, водночас, трактувати установу, як юридичну особу, що фінансується з бюджету.

«підприємницькі товариства» за ст.84 ЦК України²¹, з тією різницею, що до їх кола Проект Закону невідрізнено відносить також фермерські господарства.

Отже, Проект Закону збільшує термінологічну плутанину ґрунтовних правових понять.

3. Проект Закону не містить у переліку суб'єктів господарської діяльності холдингових компаній, промислово-фінансових груп, так само, як не містить, положень щодо відносин залежності, які би замінили положення ст.126 ГК України, що невідрізнено збідноє правове регулювання.

4. Ст.8 «Об'єднання підприємств та їх види» Проекту Закону не визначає ані поняття «об'єднання підприємств» ані поняття жодного із згаданих у тексті Проекту Закону видів об'єднань (асоціації, корпорації, консорціуми, концерни).

Якщо ГК України втратить силу, зміст цих термінів, різниця між ними через фрагментарне регулювання відповідних відносин Проектом Закону, виявиться законодавчо невизнане ними і незрозумілим.

5. Так само, Проект Закону не визначає різницю між видами унітарних підприємств: між державними комерційними підприємствами та казенними підприємствами; між комунальними комерційними підприємствами та комунальними некомерційними підприємствами. Це невідрізнено зменшує розмаїття організаційно-правових форм господарської діяльності

6. Концепція унітарних підприємств, за Проектом Закону (ст.7) заперечує можливість утворення приватних унітарних підприємств (таких, які досить поширені на практиці приватні підприємства, що утворюються в Україні починаючи з 1991 року).

7. Скасування ст.ст.95-112 ГК України щодо виробничих кооперативів призведе до виникнення серйозної прогалини у законодавстві, оскільки положення ст.ст.163-166 ЦК України щодо виробничих кооперативів є недостатніми, а положення Закону України «Про кооперацію» не враховують достатньою мірою специфіку саме виробничих кооперативів.

Отже, підсумовуючи викладене вище, слід зазначити, що з урахуванням скасування ГК України, Проект Закону у частині, яка стосується системи суб'єктів господарювання:

- невідрізнено зменшує розмаїття організаційно-правових форм господарської діяльності, скасовуючи деякі традиційно усталені форми;
- збідноє, забезпечує лише фрагментарне, а не повне регулювання частини тих організаційно-правових форм, що залишаються не скасованими;
- збільшує термінологічну плутанину ґрунтовних правових понять ;
- створює умови для зловживань бюджетними коштами.

Таким чином, система суб'єктів господарювання, передбачена Проектом Закону України реєстр. № 3060 «Про основні засади господарської діяльності» не може, на нашу думку, бути визнана прийнятною.

²¹ Згідно ч.2 ст.83 ЦК України товариства поділяються на підприємницькі та непідприємницькі.